

Presuda u slučaju
Hokanen protiv Finske

1. Činjenično stanje

G. *Hokanen* je bio učesnik u dugoročnoj parnici u vezi sa starateljstvom nad ćerkom *Sini* sa roditeljima njene majke. Nakon smrti supruge, njeni roditelji brinuli su neko vreme o njegovoj ćerki i kasnije odbili da dete vrate g.*Hokanenu*. Ometali su kontakt tokom trogodišnjeg perioda, uprkos ponovljenim sudskim tužbama i pretnji kaznom. Evropski sud za ljudska prava je zaključio da ovo kažnjenje predstavlja kršenje prava podnosioca predstavke prema članu 8. Evropske konvencije. G. *Hokanenu* je dodeljeno na ime nematerijalne štete 100.000 finskih maraka (FIM) - oko 11.000 funti sterlinga (£).

Nakon smrti *Sini-ne* majke, baka i deda po majci bili su primarni staratelji deteta nekoliko meseci. Krajem 1985. godine oni su obavestili podnosioca predstavke da ne nameravaju da vrate *Sini*

Okružni administrativni odbor je 2. maja 1986. godine zaključio da je u *Sinin-om* najboljem interesu, da ostane sa babom i dedom. Obe strane su zatim započele sudski postupak za dobijanje starateljstva pred Okružnim sudom *Tusule*

Okružni sud doneo je privremenu odluku da *Sini* treba da ostane sa babom i dedom. Podnosiocu predstavke su odobrena prava na kontakt; trebalo je da se sa *Sini* sastaje *Sini* svakog četvrtog vikenda, a počevši od 8. avgusta 1986. da provede s njom svaku četvrtu sedmicu.

Uprkos pretnje upravnom kaznom, baba i deda nisu poštovali ova prava na kontakt. Baba i deda 21. januara 1987. godine još uvek nisu poštovali naredbu suda o pravu na pristup podnosioca predstavke. Okružni sud je presudom od 26. januara 1987. godine potvrdio tužiočevo starateljstvo i naložio da *Sini* bude dodeljena njemu.

Sini-ni baba i deda i dalje nisu poštovali nalog suda. Uložili su žalbu, koja je odbijena. Onda su uložili žalbu Vrhovnom sudu. Vrhovni sud je odbio žalbu

Okružni sud je potvrdio starateljstvo podnosioca predstavke nad *Sini* 26. januara 1987. godine i dao nalog da se ona preda njemu. Baba i deda su i dalje osporavali svako pravo na viđenje *Sini-nom* ocu i 1987. godine su se žalili Vrhovnom sudu. Vrhovni sud je 30. jula 1987. uzeo žalbu u razmatranje.

Tužilac je 29. maja 1987. godine uložio žalbu Kancelaru pravde. Tvrdio je da Kancelar pravde nije preduzeo dovoljne mere da nađe *Sini* i vrati je njenom ocu.

Okružni sud je 14. novembra 1990. godine privremeno izdao nalog da *Sini* ostane sa babom i dedom. Baba i deda su odbili da prime podnosioca predstavke u svoju kuću u posetu. Apelacioni sud je 12. septembra 1991. godine doneo odluku da podnosilac predstavke treba da ostane tutor *Sini*, ali je preneo starateljstvo na babu i dedu. Sud se velikim delom oslanjao na činjenicu da je *Sini* s njima živela niz godina i imala vrlo ograničen kontakt s ocem, te je kao rezultat toga razvila jake veze sa babom i dedom i želju da ostane s njima.

2. Odluka Suda

U svojoj predstavi od 10. aprila 1992. godine g. *Hokanen* se žalio u svoje ime i ime svoje ćerke da je došlo do povrede člana 8. Konvencije, jer su javne vlasti propustile da preduzmu odgovarajuće mere da olakšaju i ubrzaju ponovno uspostavljanje njihovih porodičnih veza; člana 6, jer da mu nije pružena prilika za pravično suđenje pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom 1991. godine; i člana 6. utoliko što postupak za dobijanje starateljstva nije okončan u razumnom vremenskom roku. Konačno, takođe je tvrdio da mu nije imao na raspolaganju odgovarajući pravni lek kao što zahteva član 13. Evropske konvencije. On se pozvao na propust suda da omogući ponovno uspostavljanje porodičnih veza i preduzme efikasne mere da omogući zajedništvo, kao i na predugačak sudski postupak i neefikasnost izvršenja upravnih kazni izrečenih babi i dedi.

Evropski sud je utvrdio da je tužba g. *Hokanena* u ime *Sini* neprihvatljiva i da ne može da podnese tužbu u njeno ime, pošto više nije bio njen staratelj.

Član 8.

Sud je razmatrao samo događaje koji su se zbili nakon što je Evropska konvencija usvojena maja 1990. godine. On je zaključio da je došlo do povrede člana 8. Konvencije (ali ne i povreda člana 5. Protokola 7., člana 6., stav 1. ili člana 13.).

Povrede člana 8. Evropske konvencije odnosile su se na činjenicu da nije omogućeno uživanje prava podnosioca predstavke na pristup i prava na starateljstvo, kao i prenos tog prava na babu i dedu.

Podnosilac predstavke se žalio na propust finskih vlasti da omoguće njegovo zajedništvo sa kćerkom - time što su dozvolile babi i dedi da zadrže *Sini* i onemoguće pristup uprkos sudskoj odluci, kao i time što su prenele starateljstvo na njih. U ranijim slučajevima, kad su deca stavljana pod starateljstvo Evropski sud je smatrao da član 8. Konvencije uključuje pravo roditelja da preduzme mere u pogledu ostvarenja njenog ili njegovog zajedništva sa detetom.

Podnosilac predstavke i Komisija su se složili da je ova obaveza veća u slučaju kada je dete *de facto* na staranju protivno zakonu i sudskom nalogu.

Nemogućnost uživanja njegovih prava na starateljstvo i viđenje - nedostatak delotvornih mera za sprovođenje njegovih prava - doveli su do izostanka poštovanja njegovog porodičnog života što predstavlja povredu člana 8. Evropske konvencije.

Vlada je tvrdila da, iako roditelji imaju prava na nadzor i kontakt, to bezuslovno ne znači da će se to i primeniti - posebno gde se interesi i dobrobit deteta ne slažu sa takvom primenom. Vlada je takođe tvrdila da su se baba i deda mešali u prava podnosioca predstavke i da vlada nije odgovorna za njihova dela ili propuste, jer su oni privatne osobe. Vlada je smatrala da je učinjeno sve što je bilo u njenoj moći, a odlučujući faktor je bio da li su nacionalne vlasti preduzele sve potrebne mere da

olakšaju ponovno uspostavljanje porodičnih veza, što se može razumno zahtevati u posebnim uslovima ovog slučaja.

Sud je našao da je bilo razumno, prema presudi od 21. oktobra 1993. godine, da se uvaži želja deteta da ostane sa babom i dedom. Shodno tome, postoji povreda člana 8. Konvencije, ali samo od 10. maja 1990. godine. do 21. oktobra 1993. godine nije postojala ova povreda.

Što se tiče izostanka primene prava starateljstva i kasnijeg prenosa ovog prava na babu i dedu, Sud je zaključio da je retko kontaktiranje između deteta i njegovog oca tokom suđenja bio dovoljan razlog da se opravda izostanak primene prava na starateljstvo podnosioca predstavke sve do okončanja sudskog postupka. Stoga, iako je došlo do povrede prava podnosioca predstavke prema članu 8. Konvencije, zato što su one bile opravdane interesom deteta i proporcionalna opravdanom cilju zaštite ovih interesa, to je bilo u skladu sa zakonom.

Član 5. Protokola 7.

Sud je zaključio da ni jedno pitanje prema članu 5. Konvencije nije odvojeno od onih koja su sadržana u članu 8. Konvencije.

Član 13.

Sud je zaključio da je žalba na osnovu člana 13. Konvencije ista kao žalba na osnovu članova 6. i 8. Konvencije i da stoga nije potrebno da se posebno razmatra.

Član 6.

Podnosilac predstavke je naveo da su drugi niz sudskih postupaka koji se odnose na starateljstvo i osiguranje primene sudskih rešenja prešli razumnu vremensku granicu. On se takođe žalio da nije imao priliku na pošteno i nepristrasno suđenje pred Apelacionim sudom. Evropski sud je zaključio da je samo prvi prigovor prihvatljiv - opravdanost drugog niza sudskih postupaka koji se odnose na starateljstvo.

Sud je razmotrio prigovore u svetlu složenosti slučaja, držanja podnosioca predstavke i relevantnih vlasti. Takođe je uzeo u obzir sve činjenice koje značajno ugrožavaju položaj podnosioca predstavke. Sud nije našao da je kašnjenje preterano, uzimajući u obzir teškoće, koje su nametali baba i deda odbijajući saradnju. Ukupno kašnjenje iznosilo je 18 meseci i nije se smatralo da je preterano dugo za sudski postupak koji uključuje tri sudska nivoa. Sud nije zaključio da je došlo do prekoračenja razumnog vremenskog roka i povrede člana 6., stav 1. Konvencije.

Član 41.

Članom 41. (bivši član 50.) Konvencije se pruža nadoknada stranki kada vlasti donesu odluku u suprotnosti sa Konvencijom. U ovom slučaju, tužilac je tražio 200.000 FIM na ime nematerijalne štete kao obeštećenje za nanetu duševnu patnju i bol kao rezultat propusta da se sprovede rešenje suda. Sud mu je dodelio 100.000 FIM na ime nematerijalne štete, uvećano za porez na dodatnu vrednost.

Sud je podnosiocu predstavke takođe dodelio 135.000 FIM na ime troškova postupka, takođe uvećano za porez na dodatnu vrednost, a od čega će se oduzeti 8070 FIM za sudske takse.

Zahvaljujemo Kancelariji Saveta Evrope u Beogradu na ustupanju prevoda presuda Evropskog suda za ljudska prava za potrebe ove baze
Prevod preuzet iz knjige "ODABRANE presude I" / Evropski sud za ljudska prava; (urednik Vladan Joksimović; prevod Danica Kraljević, Predrag Sibinović ; stručna redakcija prevoda Tatjana Papić). - Beograd: Savet Evrope, Kancelarija u Beogradu, 2005 (Beograd: Dosije). ISBN 86-84437-27-6
CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd 347.951:341.645(4)